

Malachovské noviny

Občasník OÚ a občianskych združení v Malachove

Číslo **2** – september 2013, VII. ročník

Od založenia prvej školy v Malachove uplynie tento rok 155 rokov. Viac sa o začiatkoch školstva v Malachove dočítate v historických príspevkoch T. Cimermana a M. Bárdivovej na str. 8 – 9 a str. 13.

Do života súčasnej malachovskej základnej a materskej školy nazrieme na dvojstrane 5 – 6. Je to tradičná a zároveň moderná škola, ktorá slúži nielen deťom a ich rodičom, ale celej obci. Prostriedky vynaložené z obecného rozpočtu na školu by sme mali vnímať ako investíciu do vzdelania, výchovy, budovania spolupatričnosti a vzťahu k svojmu domovu. Mnohí noví Malachovčania sa dostávajú do kontaktu s ostatnými obyvateľmi práve prostredníctvom školy, a ochotne sa zapájajú do jej skrášľovania, či údržby. V škole sa stretávajú deti s dôchodcami, ale aj s mladými ľuďmi, bývalými žiakmi, ktorí sú ochotní venovať sa im vo svojich krúžkoch.

Pomôcť škole môže každý – prídte sa pozrieť na vystúpenia detí do KD, uvítame vás na brigádach, potešíme sa vecným darom, 2 % daní z príjmu pre OZ Malachovská škola, či starému papieru. Zároveň **ĎAKUJEME** všetkým dobrodincom, ktorí nám poskytli či poskytujú rôznu podporu. Veľmi si to vážime.

*Za Radu školy a OZ Malachovská škola
L. Kubišová, Foto: K. Cholvádová*

Budujeme oddychové miesta v Malachove

Možno ste si všimli, že niektoré miesta v našej dedine sa opäť trochu menia. Je to vďaka dobrovoľníckej práci Malachovčanov a organizačnému a finančnému zabezpečeniu občianskym združením Malachovská dolina.

Pred obchodom aj pred Múzeom tradičného bývania – Kováčovie domom vznikajú

nové oddychové miesta a upravujú sa aj ďalšie miesta na trase medzi nimi, ktorou povedie Historický chodník. Na tento nápad nám finančne prispela firma Heineken prostredníctvom nadácie Ekopolis v rámci vyhláseného grantového programu Pohoda za mestom. Viac na str. 2 – 3 a 4 – 5.

Foto oddychového miesta pred obchodom: V. Druga.

Pri budovaní Historického chodníka sa nezabudlo ani na **pamiatku padlých v SNP**. Tento rok sme si pripomenuli 69. výročie tejto významnej udalosti, ktorej sa aktívne zúčastnili aj mnohí obyvatelia Malachova.

Foto: V. Druga

Úplné znenia uznesení a zápisnice z rokovaní nájdete na:
www.malachov.sk – Samospráva – Obecné zastupiteľstvo – Zasadnutia

Na XXII. zasadnutí ObZ v Malachove dňa 16. 5. 2013 ObZ (zúčastnili sa 4/7 poslancov)

• Schválilo VZN č. 98/2013, o nakladaní s komunálnymi odpadmi. Keďže 70 % občanov potvrdilo formou písomnej dohody kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu (BRO) na svojom pozemku, nemusí obec zabezpečovať vykonávanie tohoto druhu triedeného odpadu. **Problémom však zostáva spaľovanie BRO zo záhrad, ktoré je zákonom zakázané a ohrozuje zdravie všetkých občanov.**

- Vzalo na vedomie Stanovisko hl. kontrolórky k záverečnému účtu obce Malachov za rok 2012, ktoré odporúča schválenie celoročného hospodárenia bez výhrad.
- Schválilo Záverečný účet obce Malachov za rok 2012.
- Schválilo plat starostu obce vo výške 1611 eur brutto. Plat starostu obce sa prehodnocuje ročne a poslanci sa rozhodli ponechať ho v nezmenenej výške.
- Vzalo na vedomie návrh výšky nájomného pre Slovak Telekom za priestory v budove OÚ vo výške 25 eur/m²/ročne a odporúča doplniť v zmluve článok o zvyšovaní nájomného o infláciu.
- Starosta informoval o tom, že obec dostala od štátu 1638,32 eur na opravu výtlkov. Výtlky budú opravené v spolupráci s firmou p. Jánoša.

Na XXIII. zasadnutí ObZ v Malachove dňa 26. 6. 2013 ObZ (zúčastnili sa 6/7 poslancov)

- Schválilo predaj pozemku I. Deákovi a manželke J. Deákovej, novovytvorenej parcely C-KN č. 1383/58, druh pozemku TTP s výmerou 210 m² za cenu 3,50 eur/m² v zmysle § 9a zák.č. 138/1991, ods. 8e. Uvedenú parcelu p. Deák už dlhodobo užíva, pre obec je uvedená parcela nevyužitelná. Poslanci navrhli do zmluvy zapracovať vecné bremeno v prospech obce z dôvodu zabezpečenia prístupu k existujúcemu potôčiku.
- Schválilo Licenčnú zmluvu a zmluvu o elektronickom zasielaní faktúr s firmou MADE s.r.o. Banská Bystrica.
- Schválilo rozpočtové opatrenie č 2/13. Ing. Ciglerová informovala prítomných o presune jednotlivých položiek v rámci rozpočtu. Obec dostala financie so štátneho rozpočtu na opravu ciest po zimnej údržbe vo výške 1683,32 eur a 67,68 zo správy katastra na ROEP, čo bolo potrebné zapracovať do príjmovej časti rozpočtu obce. Vo výdavkovej časti sa premietnu výdavky na projekt verejného osvetlenia a na porealizačné zameranie I. etapy kanalizácie, ktorú pripravuje obec na odpredaj.
- Starosta tiež informoval o jednaniach vo veci predaja kanalizácie, zrealizovanej obcou v I. etape. Na jednaniach boli predložené znalecké posudky obidvoch zúčastnených strán. Plánuje sa kontrola vykonaných úkonov pri čistení a rekonštrukcii kanalizačných šácht.

Na XXIV. zasadnutí ObZ v Malachove dňa 4. 9. 2013 ObZ (zúčastnili sa 6/7 poslancov)

- Schválilo Zmluvu o nájme nebytových priestorov pre Slovak Telekom.

Informácie o termínoch zasadnutí obecného zastupiteľstva s návrhom programu rokovania sú zverejňované na úradnej tabuli, na www.malachov.sk a prostredníctvom obecného rozhlasu. Na úradnej tabuli a internete sú tiež zverejňované texty navrhovaných **všeobecne záväzných nariadení** a schválené **VZN**. Na www.malachov.sk nájdete okrem mnohých ďalších informácií o obci aj **rozpočet** obce, **zmluvy**, **faktúry** a **objednávky** OÚ Malachov. Podnety k obsahu stránky zasielajte na starosta@malachov.sk, prípadne kubisova@gmail.com. (lk)

Požiadajte o zasielanie obecných informácií e-mailom

OÚ Malachov umožňuje občanom, aby informácie, ktoré sú vyhlasované prostredníctvom obecného rozhlasu, a netýkajú sa bezprostredného predaja v obci, dostávali záujemcovia prostredníctvom emailových správ. Ak máte o túto službu záujem, pošlite e-mail na adresu ou@malachov.sk a do predmetu správy napíšte ODOBERANIE E-OZNAMOV.

Čaká nás rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia

Obec naň získala z eurofondov 137.894 eur a bude sa na rekonštrukcii podieľať sumou 7257 eur, ktorá tvorí päť percent z oprávnených výdavkov na projekt. Obnova osvetlenia by mala začať v najbližších týždňoch a má trvať 2 mesiace. Obec podala žiadosť o zmenu technického riešenia, teda zmenu zo sodíkového zdroja svetla na energeticky úspornejšiu technológiu LED. Malachov pritom čaká výmena 121 svietidiel.

Verejné osvetlenie má niekoľko rozvodných pripojení, tie sa budú celé vymieňať za nové. Na obecnom úrade bude nainštalované zariadenie na reguláciu intenzity osvetlenia v jednotlivých uliciach, ktoré umožňuje znížiť príkon osvetľovacieho telesa a šetriť tak finančné prostriedky za spotrebu elektriny. Všetky svetelné body budú technicky riešené tak, aby sa na ne mohol v budúcnosti nainštalovať rozhlas, internet aj kamerový systém. Súčasný osvetlenie v obci má od 5 do 20 rokov. Nové má priniesť lepšie svetelné pokrytie obce a úsporu približne 20 – 30 % elektrickej energie.

Zdroj: O. Slivka, <http://www.hlavnespravy.sk/malachov-obec-bude-modernizovat-verejne-osvetlenie/89365/>

BUDUJEME ODDYCHOVÉ MIESTA V MALACHOVE

(pokračovanie zo strany 1)

Asi najvýraznejšie sme zmenili priestor pred obchodom. Vysypali sme ho triedeným parkovým štrkom, ktorý sme dostali vďaka Mirovi Briedovi od nášho už tradičného sponzora – Viliama Kišíka. Osadili sme tiež pekné a trvácne rohové sedenie a hojdiacu lavicu z agátového dreva, ktorých výrobu a dovoz zariadila predsedníčka nášho združenia – Anka Georgievová. Oči každého iste priťiahne krásna pestrofarebná drevená plastika „Malachovské drevenice“

(znázorňujúca dreveničky medzi stromami, pomedzi ktoré sa vinie potok), ktorej tvorcom je Miro Bárdi.

Medzi sedením a hojdačkou osadíme náučnú tabuľu o historickom vývoji Malachova. Voľná plocha medzi sedením a sochou ostane na návrh OZ Malachovská škola voľná ako miesto pre hojdačieho koníka na strune (nenašiel by sa sponzor na jeho zakúpenie, keďže v rozpočte pri podávaní projektu sme na to nemysleli?)

Žltá značkový Historický náučný chodník, ktorý bude mať východisko v centre obce pred obchodom, povedie od obchodu

najstaršou časťou Malachova po Ortútskej ceste popri oddychovom mieste zastávka Strelec, oddychovom bode zastávka Mazúch, oddychovom mieste Pred múzeom, odtiaľ po Bučinovej ceste pod Hrádok, kde bude náučná tabuľa o starovekom a stredovekom osídlení Hrádku. Odtiaľ sa bude dať pohodlne pokračovať popri Ski-centre na plánované oddychové miesto Pri potoku a skončiť na rekreačnej lúke Pod Skalkou. Pre tých zvedavejších a fyzicky zdatnejších je okrajom pasienkov popod les (krásny výhľad na horný Malachov, vrch Bystrice a na Nízke Tatry) vyznačovaný okruh na vrchol Hrádku a lesom priamo cez lokalitu hradiska naspäť k tabuľi pod Hrádkom.

Červeno vyznačovaná bude aj asfaltová cyklotrasa Rekreačnou dolinou od rekreačnej lúky popri zruboch, múzeu a oddychových bodoch Mazúch a Strelec do centra ku obchodu.

Na týchto trasách sme už upravili pomník obetiam 2. svetovej vojny v Pietnom parčíku, okrúhlym štrkom vysypali detské mini ihriská pri škôlke a zastávke Strelec, položili rúru a (zatiaľ len čiastočne) zasypali rigol pri obojstrannej lavičke zastávky Strelec, osadili cykloturistickú orientačnú maľovanú mapu na rázcestí Pri potoku (pod bývalou chatou Masarik) a vyznačovali väčšinu žltej trasy Historického chodníka.

Vďaka Klubu dôchodcov Malachovčan a za pomoci obecného úradu sa veľa práce odrobilo aj na oddychovom mieste Pred múzeom. Po odstránení hrdzavého pletivového plota sme zabetoňovali nové kovové stojky. Vďaka mnohým hodinám práce Palka Terema a ďalších dôchodcov (pri impregnovaní robilo veľa dôchodkýň), ktorí vyrobili tradičné plotové latky, sme mohli obnoviť väčšinu oplotenia dvora pred Kováčovie domom a urobiť terénne úpravy vrátane malej parkovacej (otáčacej) plochy. No čaká nás tu ešte veľa roboty – osadenie dvoch turistických stolov s lavicami, náučnej tabule o tradičnom bývaní a zvykoch v Malachove, odstránenie preborených maštalek, dokončenie plota ... A na celej 3-4 km dlhej trase osadenie samorastových smerovníkov „na križných cestách“.

Aj touto cestou ďakujem všetkým dobrovoľníkom, ktorí sa tohtoročných brigád zatiaľ zúčastnili – robíme to len pre svoje pekné prostredie, pre dobrý pocit a tradične zadarmo (lebo financie sme dostali ako vždy len na vyrobenie lavičiek, smerovníkov a náučných tabúľ, ako aj na kotviaci, impregnačný a značkovací materiál).

Sme radi, že sa na brigádach objavilo viacero nových dobrovoľníkov, zhodou okolností z dolného konca, kam sa pri skrášľovaní obce postupne z roka na rok blížime (a už počúvam aj vaše ďalšie tipy na nevyužívané miesta popri ceste, kde „by sa zišli“ lavičky, oddychové kútiky, nové odstavné miesta). Uvidíme, možno o rok-dva aj to bude realitou, ak sa opäť dá pár ľudí dohromady.

Text a foto: Vlado Druga

Foto: P. Terem, J. Frčka a J. Haring po brigáde na obnove tradičného oplotenia pred múzeom.

Právnické okienko

Šmejdi, alebo Nekupuj, čo nepotrebuješ

Jednoduchý výlet za skvelú cenu, mám zabezpečený odvoz a navyše mi dajú aj najesť. Aj takto to niekedy môže začať. Aj vo vašej poštovej schránke sa z času na čas objaví podobná pozvánka? Nemusi to byť len výlet za príjemnú cenu, ale aj reálny zážitok psychického nátlaku a vydierania. Organizátorom týchto „super“ akcií sa dnes hovorí šmejdi (podľa rovnomenného českého filmu), alebo tí, čo predávajú fotoaparát slepému a zdravotné pomôcky zdravému.

Podomový predaj, predvádzacie výlety a dovolenky, zásielkový predaj po prechádzajúcom telefonáte. Spôsoby predaja služieb a tovaru majú rozličné podoby a každá z nich je zneužitelná. Pred časom sme v médiách mohli spozorovať prípad tzv. šmejdov

a snahy poslancov reagovať na ich protizákonné praktiky. Za šmejdov možno označiť kreatívnych podnikateľov využívajúcich vycibrené presviedčacie techniky, ba aj psychologické formy nátlaku na naše city, aby nám predali svoj, často nekvalitný a predražený tovar. V spomínaných medializovaných prípadoch išlo predovšetkým o predvádzacie akcie a výlety, na ktorých skupinám zákazníkov (väčšinou dôchodcom) ponúkajú rôzny tovar. To, že je tovar často extrémne predražený, nie je jediný problém. Problémom je najmä spôsob, akým tovar predajcovia ponúkajú. Presviedčajú vás o tom, že vám chcú pomôcť. Presviedčajú vás o nevyhnutnosti vlastniť ponúkaný tovar. Masírujú vaše samolúbe ego, ako sa budete môcť pochváliť pred rodinou a známymi, aký jedinečný výrobok vlastníte, a ako ste o krok vpred pred nimi. Dokonca sa hovorí aj o prípadoch, kedy sa z predvádzáčov stávajú vydierači, ktorí vám nedajú slúbený teplý obed, pokiaľ si nekúpíte aspoň jeden „super“ produkt. Áno, až takto to niekedy dopadlo. Toto boli šmejdi. Avšak, stretol som sa už aj so šmejdami telefonistami. Aj vám už volali a ponúkli vám „dokonale“ výhodný tovar s minimálne 50 % zľavou? Pričom vás presviedčali o unikátnosti „akcie“ a vašej spokojnosti s ponukou, pýtajúc od vás meno, priezvisko a adresu, kde majú tovar poslať? Alebo takí šmejdáci návštevníci, ktorí vás navštívia, vy pozvete pár známych a oni vám slúbia na oplátku odmenu vo forme produktu. Pripomínam, že ide o formy predaja, ktoré sú legálne a právnym poriadkom uznávané. Právne poriadky Európskej únie a Slovenska upravujú tieto formy predaja a všetko je poriadku, ak sa predaj uskutočňuje v medziach zákona. Avšak, môžeme sa stretnúť aj s nečestnými obchodníkmi, ktorí porušujú pravidlá a zákony a tým poškodzujú nás, zákazníkov, aj svoju poctivú konkurenciu.

Základným pilierom ochrany v týchto prípadoch je zákon č. 108/2000 o ochrane spotrebiteľa pri podomovom a zásielkovom predaji v znení neskorších predpisov. Je pravdepodobné, že čoskoro bude prijatá novela tohto zákona, ktorá reaguje na medializovaných šmejdov, preto v nasledujúcich riadkoch by som rád zhrnul súčasnú platnú úpravu, a o prijatých zmenách budem informovať v nasledujúcom čísle.

1. Predávajúci má povinnosť preukázať svoju totožnosť a živnostenské oprávnenie.

2. Predávajúci má povinnosť vás informovať, **ako a kde** môžete tovar alebo službu **reklamovať**. Často sa stáva, že predávajúceho je náročné kontaktovať a domáhať sa reklamácie, preto vyžadovaním splnenia tejto povinnosti môžete predísť neskorším komplikáciám.

3. Predávajúci má povinnosť vás upozorniť na možnosť písomného odstúpenia od zmluvy do **7 pracovných dní** odo dňa prevzatia tovaru alebo uzavretia zmluvy o poskytnutí služby a uviesť meno a adresu alebo názov a sídlo osoby, u ktorej môže toto právo uplatniť. Odstúpiť možno bez uvedenia dôvodu.

4. V prípade, ak tovar vraciate, predávajúci je v lehote **15 dní** povinný vrátiť vám cenu zaplatenú za tovar alebo za službu alebo vrátiť vám preddavok.

5. O predaji tovaru alebo služby má predávajúci povinnosť vystaviť vám **doklad**, v ktorom uvedie druh tovaru alebo poskytnutej služby, ich cenu, obchodné meno a sídlo, ak podomový predaj vykonáva právnická osoba, alebo meno a trvalý pobyt, ak podomový predaj vykonáva fyzická osoba, a dátum prevzatia tovaru alebo poskytnutia služby. Za taký doklad sa považuje aj doklad vyhotovený elektronickou registračnou pokladnicou.

Vyššie uvedené ustanovenia je možné využiť aj v prípade nákupu tovaru cez internet.

Nech je zákonná úprava akákoľvek, najviac sa ochránime preventívnym správaním. Vždy platí pravidlo 2-krát premysli a raz podpisuj. Zakaždým si položme otázku, či naozaj potrebujem ponúkaný produkt alebo službu? Prečítaj si zákon o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji, pozri si webové stránky venované ochrane spotrebiteľa a poznaj svoje práva a povinnosti predávajúceho. V prípade, ak sa domnievate, že ste sa stali obeťou vydierania, alebo predávajúci porušil zákon, neváhajte sa obrátiť so sťažnosťou na Slovenskú obchodnú inšpekciu.

Mgr. David Kapusta

Klub dôchodcov MALACHOVČAN

„Krásni mladí ľudia sú hračkou prírody,
ale krásni starí ľudia sú umelecké diela“

Goethe

A o tom, že krásni starí ľudia sú umelecké diela, sme sa presvedčili v našej obci už niekoľkokrát. Po fašiangoch, ktoré sme organizovali spolu s OZ Malachovská dolina a marcovej slávnostnej členskej schôdzy, nastal čas brigád.

Už od založenia nášho klubu robíme upratovanie obidvoch cintorínov v našej obci. Pre studené, nepriaznivé počasie v mesiaci apríl, sme začali až **9. mája** odnášať nečistoty z okolia hrobov. **25. mája** pršalo a mrholilo, ale znovu sme sa stretli na brigáde v cintorínoch, kde sme vyhrabávali a odnášali pokosenú trávku. Nedá mi nespomenúť členov klubu, ktorí sa každoročne aktívne zúčastňujú na brigádach – L. Boďová, M. Briedová, J. Bukvajová, E. Briedová, Z. Bušovská, M. Bukvaj, M. Dobrotová, J. Dobrota, I. Dobrota, J. Dzúrik, V. Hnidková, O. Kyselová, A. Kapustová, D. Kapustová, G. Kubišová, J. Kukučková, E. Oravcová, J. Oravcová, J. Slivková, A. Šimová, M. Šavoltová, O. Štesko a P. Terem. Po práci sme v kultúrnom dome pripravili malé občerstvenie.

10. júna 2013 sme pripravili členskú schôdzu za prítomnosti 56% členov. Po zhodnotení našej činnosti a hospodárenia za I. polrok 2013, kultúrnom programe a predložení Plánu práce na II. polrok 2013 sme zablahoželali našim milým jubilantom. Ešte raz touto cestou **blahoželáme Zdenke Zádrapovej, Vierke Dobrotovej a Darinke Kapustovej.**

My, dôchodcovia, sme často obeťmi zlodejov a podvodníkov. Aj keď sa o nich hovorí v médiách, stále sa nájdu starší ľudia, ktorí naletia podvodníkovi na ich triky. Preto sme **13. júna** pozvali z Policajného zboru SR BB npor. Mgr. Cimermanovú a Petrovičovou, aby uskutočnili prednášku **o Bezpečnosti doma a na ulici** zameranú hlavne pre seniorov.

V tomto mesiaci sme navštívili, na základe výberu a prihlásenia sa členov klubu na členskej schôdzy, tieto kultúrne podujatia: **14. júna**, kde bola verejná rozhlasová nahrávka folklórneho koncertu pri príležitosti životného jubilea folkloristov M. Križa a I. Kováčoviča pod názvom „**Hrajteže mi, hrajte**“. Druhým podujatím dňa **27. júla** bol rozlúčkový **koncert Honzu a Frantu Nedvědocov so skupinou**. Obidve podujatia boli úžasné.

Športovať sa dá v každom veku. Preto sme na záver letných prázdnin pripravili pre našich členov **22. augusta v Športovom areáli V. Lustiga** nenáročné športové disciplíny. Počasie nám prišlo. Súťažiaci sa predviedli v plnej sile a ukázali, že ešte majú športového ducha. Súťažilo sa v týchto disciplínach: 5 hodov do fliaš, 30 m beh s vajíčkom v lyžičke, fúkanie do balónu, kto ho prvý praskne, 45 m beh a nakoniec rozoznávanie 8 druhov korenín a bylínok so zaviazanými očami. **Vyhrál každý súťažiaci.** Odmenou za účasť bola malá pozornosť. Športovú časť mala pod palcom Jolka Oravcová. Po absolvovaní týchto športových

aktivít nás čakal chutný guláš, ktorý nám navarili naši osvedčení kuchári Palko Terem a Janko Dzúrik.

Krúžok Dobrej pohody sa stále stretáva prvý pondelok v mesiaci. Pracuje podľa svojho programu, ktorý je umiestnený vo vitríne pri obchode. Vo vedení krúžku nastala zmena. Vedúcou krúžku bola od jeho vzniku Elenka Cimermanová, ktorá odstúpila z rodinných dôvodov a novou vedúcou sa stala Janka Žabková.

Výbor **KD Elenka Cimermanovej** ďakuje za jej obetavú a vzornú prácu, za šikovnosť a za nápady, ktoré prinášala do krúžku.

Čo nás najbližšie čaká:

21. 9. 2013 „Dni obce Malachov“ – súťaž vo varení gulášu
Kováčovie domček – brigády – dokončovacie úpravy.

Spracovala: E. Briedová, tajomníčka klubu

Obr. 1 Z brigády na cintorínoch. Foto: E. Briedová

OZNAM

Záujemcovia o klasickú masáž, ktorú vykonávajú maséri z masážneho salónu MEDIMAS, sa môžu nahlásiť u pani Boďovej na t. č.: 418 33 28, 0918 870 929, alebo E. Briedovej na t. č.: 418 33 48, 0903 066 262. Podmienkou zo strany masérov je, aby počet nahlásených bol väčší ako 16 osôb. Masáže sa vykonávajú jedenkrát do týždňa (streda), trvajú 30 minút za poplatok 6 eur. Zúčastniť sa ich môže každý občan.

Kováčovie domček je možné navštíviť po telefonickom dohovore na týchto číslach:

Mária Dobrotová: 418 32 50

Jarmila Bukvajová: 418 32 64, 0905 878 238

Pavel Terem: 0483 903 916

Skrášľovanie obce pod taktovkou OZ Malachovská dolina

Dobrovoľní brigádnicovia z radov členov OZ Malachovská dolina, Klubu dôchodcov Malachovčan a občanov obce pod vedením Vlada Drugu a Hanky Georgievovej pokračovali v piatok 19. 7. 2013 na skrášľovaní centra našej obce. Okrem nich sa na brigáde zúčastnili Paľo Terem, Miro Brieda, Miro Bukvaj, Zdeno Krnáč so synom Riškom a Miro Bardi. Na zastávke MHD Strelec upravovali breh potoka a pred obchodom začali vytvárať príjemné oddychové a stretávacie miesto s peknými drevenými lavicami a hojdačkou pre deti. Práca spočívala v zabetónovaní lavíc a konštrukcie na hojdačku a vytvorení podkladu pre sochu. Toto miesto bude zároveň súčasťou Historického náučného chodníka v rámci *Malachovskej banskej cesty*, ktorá už návštevníkom ponúka dva náučné chodníky – prírodovedný a banský. Obidva sú už bohato navštevované turistami a cykloturistami, ktorí radi využívajú aj rekreačnú lúku Pod Skalkou.

V piatok na Annu hneď zrána sa zišla skupina brigádnikov pred obchodom Jednota, aby zarovnala štrk na novom oddychovom mieste, pripravila konštrukciu na hojdaciu lavicu a aby osadila sochu "Malachovské drevenice II." od výtvarníka Miroslava Bárdiho. Je to už tretia socha, ktorú daroval obci Malachov. Starosta poskytol na prevoz sochy a štrku povoz. Brigádnikov nemilo prekvapilo rozbité sklo uprostred parkoviska, ktoré spôsobilo aj defekt na jednom aute. Predsedníčka OZ Malachovská dolina Hanka Georgievová sa aj v deň svojich menín ochotne zapojila do práce pri čistení parkoviska a pomáhal jej pri tom hlavne malý Riško Krnáč. Veríme, že občania a návštevníci našej obce prijmú vytvorenie kultúrneho a príťažlivého miesta, ozvláštneného nezvyčajným výtvarným dielom a budú ho radi využívať aj so svojimi deťmi. Čoskoro tu pribudne aj informačná tabuľa s údajmi o tom, že toto miesto je začiatkom nového Historického náučného chodníka. Milí spoluobčania a návštevníci, prijmite našu snahu o skrášľovanie obce tak úprimne, ako úprimne vám ju poskytujeme.

Za OZ Malachovská dolina a OZ Klub dôchodcov Malachovčan M. Bárdiová, prebraté z <http://malachovska-dolina.webnode.sk/>

Foto: Bárdiová M.

Obr. 2 Inštalácia sochy Malachovské drevenice od M. Bárdiho.

Výlet pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom

OZ Malachovská dolina zorganizovalo dňa 8. mája 2013 pri príležitosti ukončenia 2. svetovej vojny už tradičný výlet do Kremnických vrchov. Kvôli mimoriadne dlhej zime bohatej na sneh sme sa tento krát rozhodli navštíviť nižšie položenú a teplejšiu časť okolitých hôr, kde už nehrozili snehové polia – oblasť blízkejších vrchov Trávný Ždiar a Nemecký vrch.

Spred obchodu nás vyráža vyše 20. Po prechode cez slnkom vyhriate lúky Dielu prechádzame do oblasti Suchého vrchu, kde sa k nám pridávajú ďalšie rodiny s deťmi – je nás vyše 30. Po vstupe do starého lesa sa zastavujeme pri osamelom hrobe padlého vojaka v 2. svetovej vojne. Odtiaľ strmým a skalnatým lesným chodníkom vystupujeme pod steny skalného mesta, ktoré pred rokmi pre všetkých objavili a rebríkmi sprístupnili aj Malachovčania. Po výstupe rebríkom postupne mizneme v čiernej skalnej diere, ktorou preliezame na druhú stranu brala. No pred nami (presnejšie nad nami) sú ďalšie vysoké skalné steny. Ďalšia trasa povedie priamo v nich. Hore stenou vystupujeme po strmom rebríku, potom po dlhých železných schodoch. Je to naozaj malý Slovenský raj. Odmenou za strmý výstup je ďaleký výhľad na Kremnické vrchy a Krížnu s hoľami Veľkej Fatry – stojíme na úzkej skalnej Vyhliadke.

V lese nad Vyhliadkou si dávame obedňajšiu prestávku. Odtiaľto sa naše cesty rozchádzajú – polovica ľudí (väčšinou rodiny s deťmi) odbočuje na lesný chodník po hrebeni Trávneho Ždiaru a zostupuje cez Diel do Malachova, ostatní zostupujú na opačnú stranu na krásne rozľahlé lúky, z ktorých vidieť snáď ešte viac

ako zo skalnej vyhliadky – napríklad aj Nízke Tatry. Po prechode lesom sa napájame na nami vybudovaný Banský chodník, prichádzajúci nám v ústrety od Cipkových jám. Krátka zastávka na vyhliadke pod Nemeckým vrchom („Cachy“), potom schádzame cez Veľkú dobývku (najväčšiu povrchovú baňu na ortuť) a popri vchode do stredovekej štôlne ku Krvavej studničke.

Z pohodlnej cesty Malachovskou dolinou nakrátko odbočujeme ku Malachovskému vodopádu a cez Tiesňavu Malachovky a popod Kamenné more na rekreačnú lúku Pod Skalkou, kde si doprajeme malé občerstvenie. Za niekoľko málo hodín sme si bez zvlášť náročného chodenia zažili veľa rôznorodých zaujímavostí. Na záver nás čaká guláš pri ihrisku, ktorý tam od rána pripravujú ďalší členovia nášho združenia Malachovská dolina.

Text a foto: Vlado Druga

Obr. 3 Lúky nad Jabrikovskou dolinou.

Krúžok dobrej pohody

Klub dôchodcov a jeho činnosť už pozná v Malachove hádam každý. Nie všetci však vedia, že popri ňom vznikol aj "Krúžok dobrej pohody". Stretávajú sa tam ženy – dôchodkyne, prevažne v kultúrnom dome, vždy prvý pondelok v mesiaci. Predtým bola jeho činnosť zameraná na ručné práce, dnes je však už program pestrejší. Tvoríme si ho sami podľa toho, čo nás zaujíma, a čo nás baví. Pripravujeme si prednášky na rôzne témy, ako napríklad pestovanie menej známych druhov zeleniny a kvetov. Aranžujeme kvetiny našich záhrad a lúk, vyrábame si ozdoby pri príležitosti sviatkov, ako sú Veľká noc či Vianoce. Plietli sme už aj košíky z papiera a mali sme ukážku výroby ozdôb na torty a zákusky. Vymieňame si medzi sebou dobré recepty a niektoré aj ochutnáme. Spoločne navštevujeme aj kultúrne podujatia. Tento rok sme boli spoločne v Pamätníku SNP. V nasledujúcom období pripravujeme vyrezávanie tekvičiek a zeleniny. Aj keď nám plánovaná opekačka na oddychovom mieste pre zlé počasie nevyšla, vynahradili sme si ju posedením u p. Kyselovej pod altánkom, za čo jej a jej dcére úprimne ďakujeme.

Krúžok dobrej pohody je naozaj pohodový. Spoločne si posedíme, porozprávame sa, zasmejeme sa na nových vtípoch, a pred tým, ako sa rozídeme, zaspievame si ľudové piesne. Nie vždy sa však len zabávame. Keď je potrebné, priložíme ruku k dielu, či už to boli brigády v Kováčovie dome a na dvore, alebo je to čistenie cintorínov. Obecné akcie obohatíme prípravou koláčikov a iných pochutín. Dňa 12. 8. 2013 sme si na ihrisku varili spoločne guláš. Najviac zásluh na prípravách a dokončení mali Pavel Terem a Mária Dobrotová. Všetci sme si dobre pochutnali. Zároveň sme pogratalovali všetkým oslávenkyniam. Bolo vydarené počasie, výborná nálada, o ktorú sa postaral aj p. Filipko hrou na harmoniku. Vyspievali sme veľa krásnych ľudových pesničiek a veru sa nám nechcelo ani ísť domov.

Týmto by sme chceli osloviť aj ostatné dôchodkyne – pridte medzi nás! Radi uvítame nové členky, bude Vám veselšie a už teraz Vám môžeme sľuobiť, že sa budete tešiť na každé ďalšie spoločné posedenie s nami.

J. Žabková, vedúca krúžku, Foto: J. Žabková

Obr. 4 Aj takto vyzerá pohoda v Krúžku dobrej pohody.

1

2

3

V školskom roku 2013/2014 u nás **vítame našich nových žiakov**: Michaela Cholvádová 3. roč., Martin Ťažký 2. roč. **Do 1. ročníka nastúpili**: Diana Dobrotová, Vanesa Dutková, Samuel Faško, Tomáš Cholvád, Margaréta Cholvádová, Michaela Kubišová, Šimon Necpal, Marek Oravec, Dominika Orságová, Samuel Plančár a Radoslav Pšenák.

Lúčime sa s Adamom Mikšíkom, Adriánom Georgievom, Patrikom Zádrapom, Luciou Púpavovou, Júliou Hanzelovou, Martinom Klačanom a Dominikom Mojžišom. Želáme im, aby si našli nových kamarátov, získali nové obohacujúce skúsenosti a hlavne,

4

Hurááá do školy!

aby dokázali ukázať to dobré, čo v nich je. Pri návšteve Základnej školy v Radvani mi osobne pani učiteľky povedali: „*Pekne pracujete s deťmi, dobre sa s nimi robí.*“ Pevne veríme, že to bude platiť i naďalej.

Chceme, aby naša škola bola otvorenou školou pre všetkých Malachovčanov. Je výborné, keď dokážu starší odovzdať svoje skúsenosti mladším, a ešte k tomu bez nároku na odmenu. Minulé leto Anička Ťažká ako školský veterán navštevovala bývalých žiakov školy s cieľom získať ich pre prácu s deťmi. Z celého srdca ďakujeme **Bc. Petrovi Teremovi**. Vďaka nemu sme spolu s deťmi lepšie spoznali okolie Malachova, rastliny, živočíchy, prežili krásne chvíle v krásnej prírode, **Jakubovi Spevákov**, ktorý svoje tanečné zručnosti odovzdával mladým nádejným tanečníkom v Malachovčeku a **Erikovi Vankovi**, vďaka ktorému sa deti naučili základy šachu a stále sa v ňom zdokonaľujú. **Stanka Kapustová** svoju zručnosť odovzdávala v tvorivom krúžku. Náušnice, náramky, ktoré si s dievčatami v krúžku vytvorili, sa našim dievčatám veľmi páčili.

Počas festivalu Envirofilm sme sa predstavili v Múzeu SNP s divadlom Nevychovávkovia. Museli sme ho prispôbiť na interiérové predstavenie, pekné kulisy nám namaloval **Miroslav Bárdi**.

Chceme sa tiež poďakovať všetkým ochotným rodičom, starým rodičom, príbuzným a priateľom, ktorí nám vždy ochotne a s porozumením pomáhajú pri organizovaní našich podujatí, súťaží, pri zvelaďovaní našej školy a jej okolia, či už účasťou, materiálnou pomocou, alebo jednoducho radou.

Ďakujeme všetkým za úprimné vyjadrenie dobrého i zlého. Vďaka vašim názorom ideme ďalej.

Text a foto: K. Cholvádová, riaditeľka ZŠ s MŠ v Malachove,
A. Ťažká

- 1) Školské kolo v gymnastike.
- 2) Naším častým hosťom je O. Filipko.
- 3) Vyhodnocovali sme Naj žiaka za celoročné aktivity spojené hlavne so zdravým životným štýlom. S rovnakým počtom bodov

5

6

získali tradičnú tortu (piekla ju Erika Zádrapová) Matej Kršačok a Martin Klačan.

4) Pracovali sme na osobnostnom rozvoji každého žiaka. Najväčšie pokroky na sebe spravili a dosiahli najvyšší počet bodov v kozmonautovi Dominik Mojžiš, Lucka Púpavová a Julka Hanzelová.

5) Počas výletu v Banskej Štiavnici sme navštívili aj banský skanzen.

6) Návšteva v ZŠ Hrochoť - izba ľudových tradícií.

7) Listovanie v nových knihách na záver šk. roka.

8) Májový zber papiera vyhrala Emka Klusová, za ňou sa umiestnili Adam Mikšík a Julka Hanzelová.

Deti, ktoré odišli z MŠ do 1. ročníka ZŠ:

Dianka Dobrotová, Vaneska Dutková, Samko Faško, Jazmínka Galková, Dorotka Kubišová, Miška Kubišová, Tereška Ličková, Šimonko Necpal, Dominika Orságová, Radko Pšenák, Vaneska Rajnohová.

Všetkým prajeme úspešný vstup do školy, dobré pani učiteľky a veľa nových kamarátov.

Rozlúčili sme sa aj s Brunom Michalčíkom, ktorý prešiel do inej MŠ.

Nové deti v MŠ:

Mirko Blaško, Miška Čunderlíková, Tobiáško Ďurica, Matiasco Fehér, Kristínka Giláková, Barborka Kupcová, Lukáško Ličko, Filipko Lichý, Petka Necpálová, Ondrejko Rosenberg, Samko Spevák, Jakubko Šimko, Miška Šimková a Miško Plančár.

Vítame ich v materskej škole a prajeme im, aby sa im u nás páčilo.

Tento školský rok bude materskú školu navštevovať 36 detí z Malachova.

M. Sláviková, zástupkyňa riaditeľky ZŠ s MŠ

Foto: M. Šariská, M. Sláviková

9) Vystúpenie žiakov MŠ na Deň rodiny.

10) V škole v prírode na Králikoch.

11) Rozlúčka s predškolákmi.

Viac o škole na:
<http://zssmsmalachov.webnode.sk/>

Po stopách prvého učiteľa v Malachove

Hore: Mária Dobříková a František Kubanček ml.,
dole: František Kubanček št. a Zuzana Snopková
foto: archív Jana Kontrová

Počiatky školstva v Malachove, ktoré datujeme do roku 1858, si zasluhujú svoju pozornosť nie len z pohľadu dejín samotnej obce, ale aj z pohľadu dejín užšieho mikroregiónu. Táto forma elementárneho vzdelávania v obci vznikla vďaka popredným osobnostiam ako Andrej Braxatoris-Sládkovič, Ján Fux atď. Okrem nich sa samozrejme na budovaní a najmä realizovaní vyučovacieho procesu podieľali samotní učitelia. Tu by som sa pozastavil a upriamil pozornosť na nové zistenia v súvislosti s pôsobením prvého učiteľa v Malachove a poukázal na pôvod a priamu genealogickú väzbu s rodom **Kubanček**. Predpokladám, že nasledujúce informácie nie sú známe ani priamym potomkom tohto rodu. Podme však pekne po poriadku a v skratke si načrtneme okolnosti, za akých škola v Malachove vznikla.

Evanjelická a.v. ľudová škola bola v Malachove založená v roku 1858 a je dodnes významnou pamiatkou v obci. Avšak už do roku 1857 sa datujú prvé návrhy na zriadenie školy, pod ktoré sa podpísali významné osobnosti, a to najmä Andrej Braxatoris-Sládkovič, vtedajší farár v Radvani, ďalej Ján Fux, dekan a farár v Slovenskej Lupči a barón František Radvanský, poddozorca ev. a.v. cirkvi. Významnou mierou k tomu prispel aj Ludovít Haliarsky, školský správca a lesný strážca v Ortútoch.

Návrh na zriadenie dvoch samostatných škôl, jednej v Horných Pršanoch a druhej pre potreby Malachova a Dolných Pršian v Malachove, schválilo spoločné zhromaždenie evanjelického obyvateľstva týchto troch obcí 9. 5. 1858. Prakticky ihneď bola v priestoroch predošlej obecnej pastierne zriadená škola, kde vyučovanie začalo už v letných a jesenných mesiacoch. Andrej Braxatoris-Sládkovič túto školu vysvätil a odovzdal do užívania dňa 31. 10. 1858 a oficiálna výučba začala 2. novembra¹. Do učiteľského úradu bol vymenovaný radvanský rodák Michal Kollár, ktorého potom vystriedalo viacero ďalších učiteľov. Priestor pre analýzu ďalšieho vývoja prenecháme pre nasledujúci príspevok, pretože tu je ten avizovaný moment, ktorý nám dáva svedectvo, že tu bol niekto ešte skôr.

Stojí za ním nález dokladu, ktorý uskutočnila E. Furdíková v archíve Ev. a.v. cirkevného zboru v Radvani. Ide o žiadosť vdovy Zuzany rod. Dobrotovej, ktorá dokazuje, že pred, alebo v roku 1858 bol v škole v Malachove a Dolných Pršanoch učiteľom Ján Kubanček². Listina bola napísaná tri roky po smrti Jána Kubančeka, v roku 1861 a bola adresovaná Konventu ev. cirkvi, v ktorej jeho manželka (vdova) žiada o pomoc pri vymáhaní polročného nedoplatku za vyučovanie detí vo výške 30 fl. Vtedy som si uvedomil, že tu môže byť nejaká rodinná spojitosť s rodom Kubanček, ktorého potomkovia stále žijú v Malachove, a ako sa ukázalo, moja hypotéza bola správna. Pustil som sa do bádania, pri ktorom mi boli východiskom najmä cirkevné matriky a ďalšie archívne pramene.

Prepis žiadosti vdovy Zuzany Kubančekovej z roku 1861

Slávny evang. Convent!

Roku 1857-ho v prítomnosti Velk. Pána cyrkvi evang. Radvánské Vrchného Inspektora Radvánsky Františka a v prítomnosti milostného Pána Farára a Pána Dekana, jako učiteľovi hornopršanskému, tak podobne i malachovskému, mému nekdy manželovi Jan Kubáncsekovi na polepšení jeho miserného platu, za vynaučování dytek, od obci Dolno-Pršanské a Malachovské 60 fl. povišený a urídený plat mu byl.

Že však obyvatelé Malachova a Dolných-Pršjan mému nekdy manželovi za vynaučování pouročne 30 fl. prichodi mu plat, dobrovolne zaplatiti nechtejí, já v smutnom dovskom stave v bjede a v nedostatku postavená i syrotami obklúčená z toho ohledu, prinúčená som pred tvárnost Slávneho Conventu prosebne predstúpi.

Aby, za mna opuštěnú a ubjedenú vdovu láskave sa zaujati, a nadrečených obyvatelou na zloženia onech 30 fl. prinútili ráčil. V dol. Pršanech dne 24. Marca 1861.

*Sláv. evang. Conventu
Stvrduje Andr. Braxatoris*

*ponižena vdova
Vd. Susana Kubáncsek*

Pozorný čitateľ by mohol namietat, že ide predsa o dve rozdielne priezviská Kubanček – Kubanček. Nie je to celkom tak. V priebehu dejín sa tvar takmer každého priezviska menil. S viacerými modifikáciami priezvisk v písomnostiach sa stretne každý bádateľ rodovej histórie, pričom k ustáleniu tvaru priezviska dochádza často až v 1. ČSR. V tomto prípade je to ustálený tvar priezviska Kubanček. Napriek tejto skutočnosti ja pre potreby tohto textu budem používať podobu mena Kubanček, ktorá sa používala v matričných zápisoch teser 100 rokov.

V matrike zomrelých ev. a.v. cirkvi v Radvani sa uvádza, že Ján Kubanček, manžel Zuzany Dobrotovej, krajčír a pomocný učiteľ, narodený v Spišskej Sobotě, bydliskom v Dolných Pršanoch, zomrel 2. 6. 1858. Pohreb viedol 5. júna sám Andrej Braxatoris-Sládkovič³. Ako vyplýva z prosebnej žiadosti jeho manželky, už v roku 1857 mu bol pridelený ročný plat učiteľa v Malachove. Môžeme sa preto domnievať, že Ján Kubanček bol v postavení učiteľa už v roku 1857, do svojej smrti 2. 6. 1858. V tomto čase vyučovanie detí prebiehalo pravdepodobne v samotnom dome učiteľa a zároveň krajčír Ján Kubančeka. Až na konci októbra 1858 prebehlo vysvätenie novej budovy školy a uvedenie nového učiteľa Michala Kollára do úradu. To je iste aj dôvod prečo v historicky publikovaných prameňoch chýba zmienka o Jánovi Kubančekovi.

Ján Kubanček používajúc alias⁴ Rabac sa oženil dňa 11. 5. 1836 so Zuzanou Dobrotovou, s ktorou splodil neskôr štyri dcéry. Aj podľa údaju v sobášnej matrike pochádzal zo Spišskej Soboty v Spišskej župe, čo som si overil v archíve v Levoči. Ján Kubanček sa narodil 6. 2. 1810 v Spišskej Sobotě (dnes miestna časť Popradu), matke Kataríne Kubanček, dcére Michala Kubančeka a Kataríny Nitschin, otec dieťaťa neuvedený⁵. Tento údaj je dôkazom, že pôvod rodiny Kubanček, ktorej krv koluje aj Malachove, je v regióne spišských Nemcov. Dôvodom, prečo Ján Kubanček prišiel

do nášho regiónu, kde si neskôr založil rodinu, bola s najväčšou pravdepodobnosťou povinná tovarišská vandrovná, teda etapa získavania remeselníckej kvalifikácie krajčírky.

Ako už bolo napísané, manželský pár mal 4 dcéry: Zuzanu, Johanu, Katarínu a Máriu Hermínu. O prvorodenej Zuzane chýbal záznam v akýchkoľvek matrikách pokrstených v okolí Banskej Bystrice. Až zhoda okolností⁶ ma priviedla k sčítacím hárkom z roku 1869 obce Dolná Mičiná, kde v dome (resp. mlyne) č. 60 bola zapísaná aj manželka mlynára Jána Kvietka, a to Zuzana Kubančeková. Napriek tomu, že ani jeden z nich nepochádzal z Dolnej Mičiny ich sobáš sa uskutočnil práve v tejto obci. A zápis tejto udalosti priniesol poodhalenie o rodisku Zuzany, ktorým bol Vrbický Hušták (v roku 1894 bol pripojený k mestu Liptovský Mikuláš). Podľa sčítacieho hárku a tiež veku uvedenom v sobášnej matrike sa mala narodiť okolo roku 1838. Druhá dcéra v poradí, Johana Kubanček⁷, sa narodila 7. 4. 1840⁸. V roku 1872 porodila dieťa, a keďže otec ostal neuvedený, syn František bol ďalej nositeľom priezviska a pokračovateľom rodu Kubanček. O tridsaťštyri rokov neskôr si František založil vlastnú rodinu, keď sa 12. 5. 1906⁹ oženil so Zuzanou Snopkovou. Skrz neho a jeho potomkov rod prežil v Malachove až do súčasných dní.

Zápis o narodení tretej dcéry Kataríny Kubanček je z 15. 6. 1843¹⁰, lenže ďalšie zmienky o nej v matrikách neboli dosiaľ objavené. Nevieme teda, aký bol jej ďalší osud.

Poslednou dcérou Jána Kubančeka a Zuzany Dobrotovej bola Mária Hermína, ktorá sa narodila v Banskej Bystrici dňa 8. 1. 1846. V tom istom evanjelickom kostole v Lazovnej ulici, kde bola aj krstená, sa Mária Hermína v sobotu 3. 2. 1877 vydala za čižmárskeho majstra Jána Maciaka, ktorý v rokoch 1897-1908 zastával aj funkciu richtára Dolných Pršian. Prvá dcéra sa im narodila v Banskej Bystrici, pokrstili ju menom Emília Mária. Druhej dcéry dali meno Zuzana (Zunka). Obe zomreli mladé na pľúcnu tuberkulózu – suchoty. Pochované sú vedľa seba na „dolnopršianskom“ cintoríne. Na ich hroby upozorňujú jedny z posledných dobových náhrobných kameňov, ktoré sú, žiaľ, v súčasnosti vo veľmi zlom stave.

Rodina Kubančeková bývala v Dolných Pršianoch v dome č. 10. Zo spomienok žijúcich rodinných potomkov vieme, že v tomto dome mala byť škola a neskôr krčma. Tieto informácie nám pekne zapadajú

Hermína, Emília a Zunka Maciakové
foto: archív Jana Kontrová

do historických súvislostí. Ján Kubanček bol učiteľom a možno práve v týchto priestoroch prebiehala výučba detí. A potvrdenie o tom, že tu bola krčma, máme zo sčítania obyvateľov z roku 1869. Vdova Zuzana Kubančeková rod. Dobrotová je zapísaná ako krčmárka. Spolu s ňou sú tu uvedené aj dve dcéry Johana a Mina (Hermína), ktorá v tom čase slúžila v Banskej Bystrici. Je pravdepodobné, že sa tu aj zoznámila so svojim budúcim manželom Jánom Maciakom. Zloženie domu č. 10 bolo v roku 1869 nasledovné: izby – 1, komory – 1, kuchyne – 1, pivnica – 1. Statok rodina v tomto čase nemala žiaden.

Tento príspevok je ukážkou toho, čoho všetkého je možné sa dopátrať na základe jedinej zmienky v písomnostiach. Verím, že uvedené informácie obohatia nielen rodinu, ale prispievajú aj k zvyšovaniu nášho historického povedomia o Malachove. Nezabúdajme na pamiatku a činnosť tých, ktorí tu boli pred nami a vytvárali hodnoty, z ktorých čerpáme aj my dnes.

Tomáš Cimerman

Redakčne krátené, viac informácií o rode Kubanček sa dozviete na: www.malachovo.sk/news/po-stopach-prveho-ucitela-v-malachove

Náhrobok Emilie Maciakovej na „dolnopršianskom“ cintoríne – stav z roku 2008.

¹ Martuliak, P.: Banská Bystrica – kolíska vzdelanosti, Banská Bystrica: Trian, 2005, s. 147.

² E. Furdíková nesprávne uvádza priezvisko v tvare Kubánek.

³ ŠA Banská Bystrica, Evanjelická a.v. matrika zomrelých Radvaň 1854-1902, inv. č. 271, str. 120.

⁴ Alias je latinské slovo znamenajúce „inak, inak nazývaný, vlastne“.

⁵ ŠA Levoča, Evanjelická a.v. matrika narodených Spišská Sobota 1783-1942, inv. č. 727, str. 94.

⁶ Ďakujem za informáciu E. Furdíkovej.

⁷ Pri tomto zázname v matrike pokrstených je otec Ján Kubanček zapísaný iba pod aliasom Rabac.

⁸ ŠA Banská Bystrica, Evanjelická a.v. matrika pokrstených Radvaň 1825-1872, inv. č. 269, str. 158.

⁹ ŠA Banská Bystrica, Štátna matrika sobášnych Radvaň 1895-1906, str. 79.

¹⁰ ŠA Banská Bystrica, Evanjelická a.v. matrika pokrstených Radvaň 1825-1872, inv. č. 269, str. 296.

ZDENKA ZÁDRAPOVÁ, režisérka divadelného súboru v Malachove

Medzi jubilujúcimi v našej obecnej matrike sa nachádza v tomto vydaní MN aj meno Zdenka Zádrapová. Hovorí sa, že rovnaké iniciály mena a priezviska naznačujú umelecké zameranie, a také mená sa nám aj veľmi ľahko zapamätajú. Isté je, že ZZ si našu pamäť zaslúži, veď v Malachove zasiahla do životov mnohých ľudí, ktorým ako hercom umožnila prežiť drinu aj opojný úspech a divákom precítiť drámu aj burácať smiechom. Jej literárny talent sa prejavil aj v básňach a komentároch (nie len) divadelného diania v Malachove, ktoré sú spolu s fotografiami a výstrižkami z novín zachované v Kronike divadelného súboru. Pani Zdenka ju, ako kus svojho života, odovzdala nedávno obci Malachov. Mnohých Malachovčanov vyprovokovali jej slová aj na ich poslednej ceste. V roku 2010 vydala zbierku básní Čriepky môjho života.

Pani Zdenka Zádrapová, rod. Hellebrandtová, sa narodila v Liptove a štúdium Obchodnej školy absolvovala v Liptovskom sv. Mikuláši. Ako hovorí, jej plány študovať na gymnáziu a stať sa učiteľkou sa nenaplnili pre presťahovanie niekoľkých tried vtedajšieho gymnázia z Liptovského sv. Mikuláša do Kežmarku. Práca úradníčky ju celkom nenapĺňala, „lákalo ju umenie a pekné veci“, čo našla v „svojom“ súbore – ZO ZDOS v Liptovskom Hrádku pod vedením JUDr. Ivana Šenšela, zakladateľa Združenia divadelných ochotníkov Slovenska a významnej osobnosti kultúro-osvetovej činnosti Slovenska. „Tu som sa nadýchala toho, čo je pre mňa umením“, vyznáva sa pani Zdenka. Do Malachova prišla v roku 1980.

Pani Zdenka, v kronike uvádzate, že Vás na začiatku Vášho pôsobenia v malachovskom divadle oslovili mladí ľudia, aby ste s nimi niečo nacvičili. Ako o Vás vedeli?

Kedysi boli tzv. kultúrne úderky – keď bolo treba pripraviť vtedajším funkcionárom program k nejakému výročiu, napr. SNP, tak nás oslovili – a tak som pomohla. Rada som recitovala, a boli tu aj veľmi dobrí mladí recitátori. Pripravovali sme aj nejaké krátke scény, ale boli to také „lacné“ kusy, nie hlboká orba.

Na Vianoce 1982 už bola pripravená estráda „Televízne noviny“, v ktorej účinkovalo 13 ľudí. Ako píšete, postupom času ste sa dozvedeli, že divadelníctvo v Malachove malo hlboké korene, kvitlo, a začali ste „uvažovať o možnosti návratu divadelnej hry“. Do toho prišli zmeny v životoch mladých

účinkujúcich aj rekonštrukcia kultúrneho domu, ktorý vtedy patrila pod PKO v Banskej Bystrici (Malachov bol v tých rokoch mestskou časťou B.B.). „Snaha vytvoriť vlastný súbor stroskotala však na nezáujme, alebo lepšie povedané, na mojej neznalosti ľudí, ktorí by ten záujem mali. Už v roku 1987 som si objednala divadelné predlohy z LITY Bratislava.“ (Kronika)

Áno, chodila som vtedy z domu do domu, pýtala som sa, či by nešli hrať divadlo, tam mi povedali chodte za tým a za tým. Môj muž so mnou už odmietal chodiť, lebo sa bál psov. Ja som sa psov nebála, a našla som tu 4 ľudí, (ku ktorým sa pridala jeden mladý muž z B.B.) a na Veľkú noc 1988 sme uviedli hru J. Barča Ivana „Matka“.

Z kroniky: „Komisia hodnotiaca naše predstavenie ... vytkla výber hry ako nevhodný (po „sviečkovej akcii“ v Bratislave). Scéna bola postavená z nábytku podarovaného od Drienčikov. ... Návštevnosť u nás bola prekvapivá. Na Pršanoch mimoriadne slabá. Cesta autobusom veľmi srdečná, vodič Pavol Terem.“

Spomínate tiež, že podmienky boli ťažké (skúšalo sa v studenej sále KD, niekedy len pri sviečkach, ale aj v odstavenom autobuse) a sami účinkujúci sa museli niekedy zložiť na autobus na predstavenie. Čo Vás povzbudzovalo ísť stále ďalej?

Na tie časy mám ohromné spomienky. Niekedy ma moji herci tak prekvapili, že som bola šťastná. Oni poznali mňa, čo si môžu dovoliť, a ja som poznala ich, čo z nich vytličiem. Pozrite sa na tie šatky na hlavách (ženy v hre „Rozmajrín“), aká krásna, to sa oni sami vedeli tak upraviť, veľmi som si vážila ich nápaditosti. ... Alebo tento – prišiel na návštevu, má sa usadiť – a on si najskôr pozrie, čo je to na stole, potom s hrmotom odsunie stoličku a zvalí sa na ňu, ako doma – to je kumšt, to je herectvo, tam som ja nemusela povedať nič. Bola to radosť robiť s ľuďmi.

O tom, čo pani Zdenka považovala za úspech, sa znovu dočítame v Kronike: „Keď sa vystúpenie skončilo – (účinkujúci) lutovali, že je koniec stretávaniu, že počas návštev bolo veselo, každý bol až prepotrebný pre toho druhého. A v tomto je vlastne krásna a tajomstvo úspechu“ (Manželský päťboj, premiéra 22. 3. 1989) ... „Ešte stále sa píše rok 1989! Aktivita stúpala, ochotníkov pribúdalo a my sme sa odhodlali byť sami sebou (teda nehrať pod záštitou PKO). Prijala nás organizácia Čsl. červeného kríža v našej obci. Počas návratu divadelnej hry zastihla nás „Nezná revolúcia“. Vtedy divadlá v našej republike nehrali. My sme sa však s veľkou chuťou pustili do práce, a tak sa zrodil v našom podaní podľa predlohy Jozefa Hollého „Kubo“. Hrali sme spolu Kuba 10 krát! ... Treba poznamenať, že vplyvom revolúcie, ktorej eufória zachvátila skoro celý náš národ, boli sme namákkaj aj my. A tak v snahe vykonať dobrý skutok, darovali sme prvý náš „vydretý“ zárobok organizácii Čsl. červeného kríža. Ale boli sme šťastní! Ibaže kasa bola prázdna ... Zato nás však členky ČsČK dobre pohostili! Náš prvý zájazd bol do Kremníčky. Za autobus si naša TJ KD Slovan Malachov zapýtala 250 Kčs. A keďže nás účinkujúcich bolo 25, zložil každý zo svojho 10 Kčs a bolo! To sme sa ešte usmievali! Keď sme sa skladali po 10 Kčs, smiech nás prešiel. Zato však na každý zájazd máme krásne spomienky! CHÝB A SPEVU BOLO VŽDY NADOSTAČ! TJ nás potom raz odviezla zadarmo!“

Nasledujúce roky ochotníci v aktivite naozaj nepoľavili. Od roku 1989 do r. 1999 súbor nacvičil po dve predstavenia ročne. Divadelná hra („klasika“) sa hrala na Vianoce, a na Veľkú noc to bola estráda („Po skúsenostiach, že na jar sa ťažko rodí divadlo, rozhodli sme sa pre ľahší žáner – ESTRÁDNY; nácvik je kratší, veselší, oddychovejší, scéna jednoduchšia“ – záznam v Kronike na jar 1991), pri ktorej sa režisérsky realizovala aj herečka – členka

súboru Andrea Spevákova (Krnáčová). S pani Zdenkou robila divadlo aj jej rodina – manžel aj deti. Súbor sa zúčastnil regionálnych súťažných prehliadok a v roku 1998 postúpil do krajského kola súťaže Zochova divadelná Revúca.

Pani Zdenka, mali by ste ešte chuť niečo z toho zopakovať?

To by bolo ťažké. Mnohí zo súboru už nehrajú a niekoľko ich už ani nie je medzi nami. V nich (ľuďoch zo súboru) som mala šťastie, tí sa mi nevrátia. Musela by som si vypracovať nových mladých „od piky“.

Z. Zádrapová zostavila k 65. výročiu divadla v Malachove v roku 1996 pekný bulletin, v ktorom čerpala práve zo svojej Kroniky súboru. V časti o súčasnosti píše: „Necúvli sme pred problémami, nevzdali sa pri osobných tragédiách, rodinných či iných ťažkostiach. Sme tu stále, lebo máme vás – vďačných divákov. Divadlo je pre nás drogou, ktorá síce zmorí schránku nášho tela, unaví, ale povzbudí dušu a tá je živá, je vašim potleskom.“

Pani Zdenka nám toho o sebe veľa prezradí nechcela, ale pri listovaní Kronikou pookrila a s vtipom glosovala jednotlivé fotografie z predstavení. Jej slová, ktoré chcem uviesť na záver, som našla vo výstrižku z Večerníka dňa 1. 2. 1994 pri hre Rozmajrín. Podľa autora ich vyslovila pred uvedením hry: „Lepšie je zapalovať malé svetielka, ako preklínať tmú.“

Sme radi, že ste to dokázali.

L. Kubišová, foto: archív Z. Zádrapovej

Foto: Zdenka Zádrapová s rodinou na rodnom Liptove.

Pri listovaní Kronikou ma upútala jedna milá náhoda. V programe Tajovského divadelných dní 2004 v Medzibrode, na ktorých sa zúčastnili ochotníci z Malachova s hrou „Ženské oddelenie“, je uvedené aj meno K. Cholvádovej, súčasnej riaditeľky ZŠ s MŠ v Malachove, ako režisérky a spoluautorky (spolu s deťmi) hry Cirkus v podaní Muzikálového divadla JAJOPAJO pri TK Tlačiarik o.z.

Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov

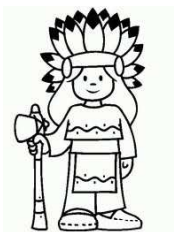
Do Malachova sa chystajú záhradkári z celého okresu

Naša organizácia záhradkárov oslavovala na oddychovom mieste Pod Skalkou 2. ročník Jánskeho výletu. Varil sa guláš a natieral chlebič so šmrkášom. Na pitie sa podávalo víno, jablkovica a minerálne vody vychladené v potoku. Do tanca nám hral Ondřík Filipko na heligónke a ľudové piesne púšťal Maroš Horník. Všetci sme sa príjemne zabávali, spievali aj tancovali. Ďakujem všetkým, ktorí sa zúčastnili, a hlavne tým, ktorí podujatie pripravili.

V našej dedinke sa po prvýkrát uskutočnil **Okresná výstava Jablko roka 2013**. Pripravuje ju naša organizácia za účasti organizácií z celého okresu. Pozyvame a zároveň prosíme všetkých občanov a členov, aby sa v hojnom počte tejto súťaže zúčastnili a urobili našej malebnej obci dobrú povesť. Ceny pre víťazcov v kategóriách **Jablko – Hruška – Zelenina roka** pripravuje Obecný úrad, Základná organizácia SZZ a okresný výbor, ale aj rôzni sponzori podujatia. O zábavu a občerstvenie bude postarané. Tešíme sa na vás všetkých.

Ján Dobrota, predseda ZO Slovenského zväzu záhradkárov v Malachove, Foto: D. Derek

- 1) Tradičný výlet ovocinárov Pod Skalkou bol pripravený ako sa patrí.
- 2) O guláš sa postarali J. Dzúrik a P. Plaj.
- 3) Bez O. Filipka by to nebolo ono.

Ahojte deti!

Volám sa Skákajúci jeleň a budem vás sprevádzať v každom čísle Malachovských novín na tejto stránke. Nájdete tu veľa vtipov, hádaniek a pravdaže aj súťaže.

VTIPY

Mamička oznamuje synčekovi:

„Jožinko, budúci rok už budeš v druhej triede a to už budeš môcť utierať riad ...“

„Tak to radšej prepadnem ...“

Malý chlapec sa márne pokúša dočiahnuť na zvonček pri dverách. „Počkaj, pomôžem ti ...“ povie mu okoloidúci starý pán a stisne zvonček.

„Fajn dedo a teraz zdrháme!“

Stretnú sa dve kostry a jedna vraví: „Kam ideš?“

Druhá: „Na kožné.“

HÁDANKY

1) Ktoré zviera sa po smrti ešte 100-krát otočí? (ačruk énečep)

2) **SÚŤAŽNÁ:** Nikdy nešije, hoc s ihlami žije. Čo je to?

3) **SÚŤAŽNÁ:** Bijú ho po hlave, aby rovno šiel. Čo je to?

ODPORÚČAME FILM

Ja, zloduch 2: Môže byť napravený zloduch ešte vôbec zábavný? Gru našťastie neskončí ako nejaký civil, pretože jeho schopnosti by rád využil šéf Antizlodušskej ligy Silas Velezadok. Spolu s Lucy Wilde sa postaví proti obávanému zloduchovi Eduardovi, kvôli ktorému Gruovi začnú miznúť Mimoňovia. Zastavia nebezpečného Eduarda?

ODPORÚČAME KNIHU

Grázlik Gabo: Grázlik Gabo je neposlušné dieťa, ktoré nemá radi všetci ľudia v okolí. Zažil už veľa príhod, ktoré chce ukázať aj vám. Prečítajte si niektorú z jeho kníh a zábavy máte habadej.

KRÍŽOVKA

Aký má žirafa jazyk?

1. Bábätko často.....										
2. Kyslé ovocie:										
3. Pruhované zviera:										
4. 365 dní:										
5. Časť dňa:										
6. Žije vo vode:										

Odpovede posielajte na e-mailovú adresu: jklačan@zoznam.sk. Do správy pripíšte správnu odpoveď na obidve hádanky a krížovku. Ten, kto mi prvý pošle všetky správne odpovede, dostane sladkú odmenu.

Stránku pre vás pripravil: Ján Klačan mladší

MDD v Športovom areáli V. Lustiga

Aj tento rok sme na Ihrisku v Malachove oslávili Deň detí. Po dažďových týždňoch sa na nás v tento deň usmialo slnko, čo nás veľmi potešilo. Deň sme začali Rozprávkovým lesom, v ktorom sme sa stretli so siedmymi rozprávkami, ktoré svojimi dobrodružstvami zaujali až 123 detí.

Ani tento rok nechýbali na Ihrisku rôzne súťaže, dobrý guláš, langoše, palacinky, kofola a hlavne dobrá nálada.

Sme veľmi radi, že každý rok príde na naše MDD čoraz viac detí, a to z Malachova aj okolia. Veľká vďaka patrí ľuďom, ktorí sa zúčastnili na tomto dni a pomohli pri prípravách, či už svojou prítomnosťou, alebo finančným darom, aby bolo MDD v Malachove každý rok nezabudnuteľným zážitkom pre deti. Ďakujem a teším sa na ďalšiu spoluprácu s ľuďmi, ktorí sú ochotní spolupracovať na podobných projektoch.

Lýdia Necpalová, Foto: L. Kubišová

Krásna víla, ako sa dostaneme domov?

Malachovček sa predstaví na Dňoch obce

V auguste minulého roku sme sa rozhodli obnoviť dobré meno detského folklórneho súboru Malachovček. S maličkou dušičkou sme urobili nábor, na ktorý nám prišiel nečakane vysoký počet detí. S entuziazmom a zdravou dávkou odhodlanosti sme začali trénovať. Spočiatku to bola tvrdá práca, keďže tanečníčky netancovali kvôli dvojročnej pauze a nové deti netancovali vôbec.

Nasadili sme tvrdý režim a každý pondelok a piatok sa z telocvične ZŠ s MŠ v Malachove ozýval spev, smiech, dupoty detských nožičiek, ale aj krik a plač. Deti boli šikovné, vedúci boli kreatívni, a tak sa stalo, že sme boli v marci pripravení odprezentovať polhodinové vystúpenie v kultúrnom dome pre vybranú spoločnosť folkloristov, autorít našej obce a najbližších priateľov.

Vystúpenie vyvolalo veľký ohlas a tak deti posmelené potleskom pokračovali v tancovaní a žiadali si ďalšie vystúpenie. To prišlo v máji pri príležitosti Dňa rodiny, kedy sme hosťovali na pripravenom programe ZŠ s MŠ v Malachove. Tu sme ukázali len malú ochutnávku našich tancov. Kedy vám ukážeme zvyšok? Počas Dní obce, na ktoré sme sa usilovne pripravovali na letnom sústreďní v Bystrej od 18. do 23. augusta 2013, kde sme zažili množstvo nádherných chvíľ. Jazdili sme na koníkoch, boli sme v Bystrianskej jaskyni, vo Wellness hoteli Bystrá, súťažili sme, prechádzali sa a spoznávali krásy okolia. Posledný večer nás čakala aj opekačka. Samozrejme, aké by to bolo sústreďenie bez tancovania a spievania.

Deti odišli domov zníčené a vedúci Jakub Spevák, Ivana Dobrotová a Lýdia Necpalová ešte viac. Posledný prázdninový týždeň si všetci oddýchlili, aby sa znovu pustili do nácvikov a teraz sú pripravení odtancovať blok s lúčnymi hrami, na ktoré vás s radosťou pozývame.

Vedúci detského folklórneho súboru Malachovček

Foto: Lenka Štolecová – Malachovčák v Bystrej.

P.S. Budúcnosť Malachovčeka je neistá, lebo súčasní vedúci už nebudú môcť v jeho vedení pokračovať, takže ďalšie nácviky budú prebiehať v rámci aktivít školského klubu v ZŠ s MŠ v Malachove. Každá pomoc je vítaná! Zároveň ďakujeme Ivane Dobrotovej, Lýdii Necpalovej a Jakubovi Spevákovi a ich rodinám za ich obetavosť a nadšenie, po týždni v Bystrej boli všetky útrapy bežných tréningov zabudnuté! (lk)

So školstvom súvisí aj nasledujúci príspevok k histórii Malachova

Nie je mumáček ako mumáček

Ak počujeme slovo „mumák“, predstavíme si zvyčajne chumaja, trula, trpáka, sprostáka, trkvasa, tupca, tíka alebo mamlasa. Toto sa dozvieme aj zo synonymického slovníka a ako nadávku alebo označenie človeka prostého ducha ho môžeme nájsť i v slovenskej literatúre.

Čo si však máme predstaviť pod zdobeninou tohto slova „mumáček“? Azda dieťa, ktoré je tichšie, vie sa zahrať samo, nie je nezbedné a živé? Zaujímavejšie by však bolo vedieť, čo si pod týmto slovom predstavovali pred 150 rokmi. Vtedajšie noviny pre politiku a literatúru *Pešťbudínske vedomosti*, ktoré vydával Ján Francisci v slovenskom jazyku a tlačili ich v Budíne, uverejnili totiž 13. februára 1863 článok „Stanovy a príspevky „Mumáčka“ školských sirôt v Malachove a na oboch Pršaních“.

V tejto súvislosti možno toto slovo chápať ako nežné pomenovanie bezbranných detí, ktoré sa samé o seba nemôžu postarať a treba im pomôcť. A to bol aj základný cieľ finančnej základiny, ktorú už v roku 1862 založil Ľudovít Halliarsky v spolupráci s radvanských kňazom Andrejom Sládkovičom. Článok obsahuje mnoho informácií a pre ilustráciu vtedajšej slovenčiny ho uverejňujeme tak, ako vyšiel v roku 1863, pričom v hranatých zátvorkách sú naše vysvetlivky:

„Základina, o ktorú nám ide, nosiť má názvisko „Mumáček školských sirôt“. Pôsobenie tohto nášho ústavu obmedzuje sa na okres školský ev. aug. vyz. v Obci Malachove na hor. a dol. Pršaních. Cieľ snažnosti našej je: a) Prikázanie milosrdenstva v Kristu zachovávať a príkladom dobrý ochotne napomáhať; tedy i touto príležitosťou, b) Siroťam osamotným a deťom rodičov ničoho nemajúcich požehnanosť vynaučovania školského prístupnou a možnou učiniť- a tak: c) Označeným deťom školským najpotrebnejšie knižičky opatriť – potom učiteľský plat, tak rečené Didactrum za ne vynahradiť a konečne – keďby postačovalo, aj najpotrebnejšie čiastky odevu, najmä v zime na toľko obstať pre ne, aby jim pre nahotu škola neprístupnou nezostala. Všetky tieto dobrodenia v pomere tom, akoby dôchodky riastly, rozširovaliby sa aj na detky menej biedne – neposledy pri nevystihlejšej milosti a pomoci Bozskej – aj na celú školu bez výnimky.

Pramene „Mumáčka“ nášeho sú tieto: 1. Základný peniaz už dnes v Úrokovne b. Bystrickej uložený. 2. Ročný príspevok z Obecnéj Kassy 2 fl. r. č. [2 floreny «zlatky» rakúskeho čísla]. 3. Mládenci v Obciach menovaných pri verejných tanečných zábavách skladať budú jeden a jeden po 10 kr. r. č. a od každého školského dieťaťa s počiatkom každého roku vyučovania skladať sa má po 5 kr. r. č. [5 krajciarov «grajciarov» rakúskeho čísla]. 4. Ohľad vrchnosti domácej na dobročinný ústav tento pri peňažitých pokutných súdoch; ovocie všeobecnej kresťanskej dobročinnosti k tomuto cieľu: milosrdenosť patričných učiteľov, keďby v jednotlivých prípadoch plat za učenie jednej, alebo všetkých sem patriacich sirôt neprijali, ale takový do počtov Kassy, jako osobitný dar svoj dobrovoľne odkázali.

Sosbieralo sa na „Mumáček“ školských sirôt od 13. marca min. r. až po dnes 37 fl. 22 kr. r. č.

Opatrovník a zakladateľ tohto ústavu je vždy miestny školy dozorca mnoh p. Ľudovít Halliarsky, tým spôsobom, že v ustavičnom porozumení a spoluúčinkovaní miestneho kňaza d. p. Andreja Sládkoviča záležitosti obstaráva, a pri príležitosti ročitej skúšky (examen) podáva ct. obenstvu [obecenstvu] vývod zo stavu Kassy a predkladá usporiadané účty jej. A preto konečne opatrovníkovi a zakladateľovi „Mumáčka“, tohto vyvolávame vo troje na „Slávu“ a prosíme trojedinného Boha, aby sa takýto Mumáček v našom Slovensku na viac miestach rozširoval k napomôženiu našich sirôt.“

Článok je podpísaný iniciálkami učiteľa S. Š. a datovaný v Radvani 26. januára 1863.

Redaktor k článku pripísal: „Srdečne blahodaríme za laskavé obznámenie ct. nášeho obecenstva s týmto chvályhodným ústavom, a zo srdca želáme, aby čím viac nasledovníkov našiel medzi našimi rodákmi.“ Nuž, radi by sme pripísali, že dnes už nepotrebujeme takéto „ústavy“, ale žiaľ, realita nás každodenne presvedča, že sú znovu potrebné. A možno sa aj dnešní malachovskí, pršianski či iní mládenci a dievčence budú týmto príkladom inšpirovať.

Marianna Bárdiová

OZ Malachovská škola

Naše združenie ďakuje všetkým, ktorí nám poslali 2 % zo svojich daní. Na náš účet nám prišlo približne 1500 eur, ktoré chceme použiť na rekonštrukciu hygienických zariadení v budove ZŠ s MŠ v Malachove. Každá ďalšia pomoc je vítaná.

Ďakujeme tiež organizátorom MDD, že nám umožnili predávať na tejto akcii guláš, výťažok z predaja bude tiež použitý pri spomínanej rekonštrukcii. Guláš zabezpečil (t.j. nakúpil, navaril aj predával) Maroš Horník, ktorý ho varil aj na našej tradičnej brigáde v areáli školy 1. mája.

Pozývame medzi nás rodičov všetkých detí v Malachove, ako aj mládež, ktorú baví práca s deťmi. Ako píše M. Bárdiová, naši dnešní mládenci a dievčence sa majú čím inšpirovať.

Na stretnutia sa teší,

L. Kubišová, predsedníčka OZ Malachovská škola

Foto: M. Šariská

Brigáda na 1. mája sa bez dobrého gulášu nezaobíde.

TJ Slovan Malachov

Vážení športoví priatelia, členovia telovýchovnej jednoty, milí občania,

dňa 23. marca 2013 sa uskutočnilo, tak ako určujú Stanovy TJ Slovan Malachov, valné zhromaždenie delegátov, najvyšší riadiaci orgán TJ, ktoré schválilo Správu o činnosti za rok 2012, Revíziu správu za rok 2012, Rozpočet na rok 2013 a konala sa tiež voľba výboru a revíznej komisie. Všetky tieto schválené dokumenty nájdete na internetovej stránke obce. Zloženie nového výboru a revíznej komisie je nasledujúce:

– predseda:	Ondrej DVORSKÝ
– tajomník:	Ján LAVRÍK
– hospodár:	Pavol ŠTOFAN
– pokladníčka:	Janka GREGOROVÁ
– manažér ISSF:	Jozef VAVREK
– predsedníčka revíznej komisie:	Lívia KRŇÁČOVÁ
– člen revíznej komisie:	Ján CIMERMAN

Z dôvodu, že prestupy, hosťovanie, korešpondencia s ObFZ Banská Bystrica, faktúry, a hlavne zápisy k majstrovským futbalovým zápasom sa od jesennej časti súťažného ročníka 2013/2014 vykonávajú výlučne cez internet v systéme ISSF, bol na Valnom zhromaždení výbor doplnený o manažéra ISSF (Informačný systém Slovenského futbalu).

Pokiaľ ide o multifunkčné ihrisko, jeho doterajšia prevádzka potvrdila opodstatnenosť jeho vybudovania, pretože je denne využívané najmä občanmi Malachova. Umelý povrch ihriska sme v skúšobnej prevádzke využívali bezplatne, ale s vedomím, že ak chceme naďalej ihrisko prevádzkovať, bude potrebné zaplatiť jeho cenu. Z uvedeného dôvodu boli vykonané rokovania s firmou, ktorá dodala na toto ihrisko umelý povrch. Za veľkej podpory a pomoci starostu obce sa podarilo vyrokovať zľavu z celkovej ceny vo výške 4 000 eur. Rokovaním sa dosiahla i možnosť pravidelného ročného splácania umelého povrchu v sume 1 500 eur. Keďže v zmysle stanov TJ môže o majetku TJ rozhodovať len Valné zhromaždenie, a jedno sa už v tomto

roku uskutočnilo, zvolal výbor TJ k tejto záležitosti Mimoriadne valné zhromaždenie, ktoré sa uskutočnilo 12. mája 2013 a rozhodlo, že umelý povrch si TJ ponechá, súhlasilo s vyrokovanou sumou a schválilo splátkový kalendár, ako aj úhradu týchto splátok z finančných prostriedkov získaných z používania ihriska.

V ďalšej časti príspevku by som sa chcel venovať akciám organizovaným na multifunkčnom ihrisku. Turnajovú sezónu odštartoval tradične **III. ročník Velkonočného turnaja v minifutbale**, ktorého organizátorom bol Peter Klačan (za účasti 6 mužstiev zložených z občanov Malachova, víťazom turnaja sa stalo mužstvo s názvom „OFK KREDENC“).

Po ňom nasledoval **III. ročník Nohejbalového turnaja trojíc**, ktorého organizátorom bol Lubomír Gajdúšek (za účasti 10 mužstiev, z ktorých jedno bolo zložené z občanov Malachova a ostatné z Chrenovca, Tornale, Poník, Zvolena, Martina, Dobrej Nivy, Trnavy a dve družstvá z Banskej Bystrice, víťazom turnaja sa stalo mužstvo z Martina. Priebeh a výsledky z tohto turnaja sú uverejnené aj na internetovej stránke Slovenského nohejbalového zväzu).

Jarnú turnajovú časť ukončil **III. ročník Tenisového turnaja zmiešaných dvojíc**, ktorého organizátorom bol Ján Bystriansky (za účasti 8 zmiešaných dvojíc zložených z prevažnej miery z občanov Malachova, víťazom turnaja sa stala zmiešaná dvojica Martina Bystrianská s Dušanom Kozákom).

V letnej časti sa uskutočnil **II. ročník Memoriálu Ing. Tibora KUBIŠA** za účasti mužstiev z Tajova, Horných Pršian, Králik a nášho „A“ družstva. Víťazom Memoriálu sa stalo mužstvo z Tajova, naše „A“ skončilo na 3. mieste. Pri zabezpečení tohto podujatia nám pomohli aj ďalšie zložky z Malachova, a to Klub dôchodcov Malachovčan, ktorý navaril vynikajúci guláš a SČK, ktorý zabezpečil poskytnutie prvej pomoci a zabezpečil výbornú haruľu a palacinky. Touto formou sa im chcem poďakovať za pomoc a ochotu.

Okrem tohto turnaja sme sa zúčastnili aj na turnaji na Králikoch, kde sme obsadili tiež 3. miesto. Výbor TJ v spolupráci s turistickým oddielom zorganizoval počas tohto turnaja aj turistickú akciu – túru z Malachova na Králiky a späť.

Ďalej sa v lete konal aj **II. ročník Memoriálu Vladimíra NECPALA**, ktorý zorganizovali jeho synovia s Kamilom Mô-

cikom. Tohto Memoriálu sa zúčastnilo 9 mužstiev a víťazom sa stalo družstvo mládencov z Malachova s názvom ALL STARS.

Telovýchovná jednota sa aj v tomto roku podieľala na zabezpečení MDD, ktoré sa konalo v Športovom areáli Viliama Lustiga v Malachove.

V jesennej časti sa uskutočnil **II. ročník Volejbalového turnaja zmiešaných družstiev**, ktorého organizátorom sú sestry Martina a Lucia Bystrianske s Michalom Rosenbergom. Zo 7 družstiev sa na 1. mieste umiestnil tím Mašinky, 2. miesto obsadili Esá a 3. miesto tím s názvom Dvakrát vedľa a raz mimo. Ján Bystriansky pripravuje **III. ročník Tenisového turnaja mužských štvorhiev**. Turnajovú sezónu na multifunkčnom ihrisku bude uzatvárať **III. ročník Nohejbalového turnaja trojíc na Barana** s organizátorom Ľubom Gajdúškom a tradičný **minifutbal na tráve na ihrisku počas Dní obce Malachov**. Okrem týchto akcií plánuje v septembri turistický oddiel trojdňovú **turistickú akciu do Slovenského raja**.

V tomto roku sa dokončilo umelé osvetlenie na multifunkčnom ihrisku a zrekonštruovali sa striedačky na ihrisku. Tu by som chcel poďakovať všetkým brigádnikom, ktorí pomáhali pri týchto prácach. Ďalej sa do priestoru TJ zaviedol internet z vyššie spomenutých dôvodov, kde výbor TJ vykonal prieskum trhu. Nakoniec internet zaviedla f. BBXNET, ktorá chcela len vstupný poplatok 56 eur a mesačná prevádzka je bezplatná.

Nakoniec by som vás chcel informovať o **dianí vo futbale**. Konferencia ObFZ schválila rozdelenie súťaže na tri skupiny. V našej „A“ skupine sú mužstvá z Králik, Riečky, Tajova, Harmanca, Horných Pršian a Hronseku. Vzhľadom na to, že v skupine je len sedem mužstiev, súťaž bude štvorkolová, to znamená dve kolá na jeseň a dve kolá na jar. Prvý zo skupiny postupuje automaticky do I. triedy. Naše „A“ mužstvo, ktoré hrá II. triedu skupinu „A“ sa posilnilo v jesennej časti o hráča z Dukly Banská Bystrica, a to Adriana Kubiša, ktorý je u nás na ročnom hostovaní a v súčasnej dobe prebiehajú rokovania so Šálkovou o hráčovi Petrovi Dobrotovi. Z mužstva nikto neodišiel, avšak kľúčoví hráči Martin Šimčík, Martin Andrejko a Milan Uhrík sú po operáciách.

Mužstvo „Starých pánov“ sa aj tohto roku prihlásilo do súťaže. Začiatok súťaže ich zastihol v slušnej forme, čo sa prejavilo aj na výkonoch a odzrkadlilo sa aj na výsledkoch. Postupne však

začali pribúdať zranenia a tým aj herné výpadky, čo postupne viedlo do horších výsledkov.

Rozpis majstrovských futbalových zápasov v jesennej časti súťažného ročníka 2013/2014 pre „A“ mužstvo a starých pánov

Kolo	Muž.	Hr. deň		ÚHČ	Pozn.
1	„A“	4. 8.	Riečka – Malachov	16.30	3 : 3
2	„A“	11. 8.	Hronsek – Malachov	16.30	2 : 0
3	„A“	18. 8.	Malachov – Horné Pršany	16.00	4 : 2
4	„A“	25. 8.	Tajov – Malachov	16.00	
5	„A“	1. 9.	Malachov – Králiky	15.30	
10	Starí páni	2. 9.	Rakytovce – Malachov	17.00	
6	„A“	8. 9.	Harmanec – Malachov	15.30	
11	Starí páni	9. 9.	Malachov – Riečka	17.00	
7	„A“	15. 9.	Malachov – voľno		
12	Starí páni	16. 9.	Sliač – Malachov	16.30	
8	„A“	22. 9.	Malachov – Riečka	15.00	
13	Starí páni	23. 9.	Malachov – Hrochoť	16.30	
9	„A“	29. 9.	Malachov – Hronsek	15.00	
14	Starí páni	30. 9.	Badín – Malachov	16.15	
10	„A“	6. 10.	Horné Pršany – Malachov	14.30	
15	Starí páni	7. 10.	Malachov – Jakub	16.15	
11	„A“	13. 10.	Malachov – Tajov	14.30	
12	„A“	20. 10.	Králiky – Malachov	14.00	
13	„A“	27. 10.	Malachov – Harmanec	14.00	
14	„A“	29. 10.	Malachov – voľno		

Na záver by som sa chcel poďakovať všetkým občanom Malachova, členom aj nečlenom TJ, ktorí radi a ochotne pomáhajú telovýchove pri organizovaných bezplatných brigádach. Ďakujem aj sponzorom, a to Obecnému úradu, Pohostinstvu Kaktus a f. LEGO za sponzorské dary.

Vážení športoví priatelia, členovia telovýchovnej jednoty, milí občania,

výbor TJ SLOVAN Malachov vám želá príjemné chvíle strávené na športových akciách a v neposlednom rade aj veľa športových zážitkov.

Ondrej Dvorský, predseda TJ, foto: Lucia Jančová

1. Pohár starostu obce z III. ročníka Turnaja v minifutbale si odnieslo mužstvo OFK KREDENC.
2. Účastníci III. ročníka nohejbalového turnaja.
3. 10. augusta 2013 sa konal II. ročník Memoriálu V. Necpala.
4. Jarnú časť turnajov uzavrel III. ročník Tenisového turnaja zmiešaných dvojíc.

Multifunkčné ihrisko k dispozícii aj večer!

Záujemcovia o tenis, nohejbal a ďalšie športy na umelej tráve (už aj s umelým osvetlením) si môžu ihrisko rezervovať v pohostinstve Kaktus, tel.: 0917 198 540. Cena je 5 eur/h.

POZVÁNKY A OZNAMY

Vyberáme z matriky

(stav k 31. 8. 2013)

Celkový stav obyvateľstva v Malachove:
1066 obyvateľov, z toho 527 mužov a 539 žien.

Prišli na svet

Ovšáková Rode (matka M. Ovšáková), Banícka 31, nar. 7. 4.
Pohorelec Martin (matka L. Pohorelcová), Bučinová 17, nar. 16. 4.
Vozár Jonáš (matka M. Kupcová), Banícka 16, nar. 30. 7.
Rodičom blahoželáme!

Oslavujú jubileum

Fekete Štefan	26. 8. 1928	85	Ortútska 198
Dobrotová Mária	24. 3. 1928	85	Ortútska 56
Dobrotová Libuše	28. 6. 1928	85	Banícka 67
Mazúchová Emília	27. 7. 1928	85	Ortútska 205
Zádrapová Zdenka	27. 5. 1933	80	Bučinová 33
Dobrotová Júlia	15. 8. 1933	80	Banícka 73
Plajová Mária	1. 9. 1933	80	Banícka 29
Dobrotová Viera	5. 6. 1938	75	Banícka 84
Dobrotová Anna	9. 9. 1938	75	Banícka 21
Kapusta Ján	28. 3. 1943	70	Ortútska 169
Kohútová Anna	8. 6. 1943	70	Ortútska 235
Dobrotová Emília	10. 7. 1943	70	Ortútska 103
Snelderová Mária	30. 7. 1943	70	Banícka 44

Všetkým gratulujeme!

Opustili nás

	Narodenie	Úmrtie	
Slivková Júlia	31. 8. 1933	7. 9. 2013	Banícka 56
Klimentová Anna	28. 9. 1922	11. 4. 2013	Banícka 48
Čiefová Anna	26. 1. 1922	17. 5. 2013	Ortútska 3

Česť ich pamiatke!

Opätovná výzva

Staňte sa prispievateľom!

Podelte sa s nami o vaše zážitky, postrehy, pripomienky a my vám ich radi uverejníme. Uvítame aj akékoľvek pripomienky k obsahu a forme MN.

L. Kubišová (kontakty v tiráži)

UPOZORNENIE

Upozorňujeme občanov, že spaľovanie odpadu zo záhrad je zakázané, biologicky rozložiteľný odpad sa má kompostovať! Ak chceme zdravo žiť, nemôžeme si svoje životné prostredie sami znehodnocovať. Takisto je povinnosťou starať sa o svoje pozemky a kosiť ich aspoň 2x ročne. Starostlivosť o pozemky budeme riešiť novým Všeobecne záväzným nariadením, ktorý bude obsahovať aj finančné sankcie pri jeho nedodržaní.

Žiadame všetkých, aby sa správali ohľaduplne k svojim susedom aj životnému prostrediu.

Komisia verejného poriadku pri Obecnom zastupiteľstve.

Obecný úrad a občianske združenia v Malachove

vás pozývajú na Dni obce Malachov v dňoch 21. – 22. 9. 2013

Program:

Súťaž vo varení gulášu

v športovom areáli V. Lustiga
začína **v sobotu o 8:00 h**, vyhodnotenie o 12:00 h
(Súťažné tímy, prihláste sa do 19. 9. 2013
v pohostinstve Kaktus: 0917 198 540).

Turnaj v minifutbale

a terénne autíčka na diaľkové ovládanie,
koníky Mišo a Lukas, tvorivé dielne a športové súťaže
pre deti, **ľudová hudba** a iné zábavky.

Ku gulášu palacinky, harula, domáce koláče, langoše
a klobásy s dobrým pivom.

V nedeľu o 16:00 h vystúpenie

DFS Bystrina a DFS Malachovček

v kultúrnom dome.

Príďte všetci!

STOLNÝ TENIS PRE KAŽDÉHO

Vedúci STK Malachov Jozef Kozák pozýva do stolnotenisového klubu všetkých záujemcov o tento krásny šport – dospelých aj deti. **Tréningy sú v KD v utorky a piatky od 17:00 h.**

Stojisko kontajnerov Pred Určinou

Stojisko kontajnerov Pred Určinou (veľkorozmerný odpad a elektroodpad) bude otvorené **do stredy 30. 10. 2013** (v zime je prevádzka prerušená).

Otvorené je vždy v stredu od 8:00 – 11:00 a 15:00 – 18:00 h.

OBECNÁ KNIŽNICA

Je otvorená každý pondelok v čase 17:00-19:00 h v priestoroch KD. Členský poplatok pre dospelého je 0,70 eur, deti majú členské zdarma. Pani knihovníčka pripomína členom, ktorí pre mnoho iných povinností zabudli na zaplatenie členského, aby tak urobili čo najskôr.

Malachovské noviny, roč. VII, č. 2/2013

Občasník vydáva: Obecný úrad Malachov v spolupráci s občianskymi združeniami pôsobiacimi v Malachove, IČO: 00 620 891, sídlo vydavateľa: Ortútska 145, 974 05 Malachov, **ISSN 1339-1798**

Registovaný: Ministerstvom kultúry SR pod č. EV 4270/11, farebná verzia v .pdf na **www.malachov.sk**

Číslo redakčne pripravila: Ľuba Kubišová, e-mail: kubišova@gmail.com, tel.: 0905 984 661. **Jazyková korektúra:** Ivona Kulichová

Grafická úprava: Martin Mlích – MLIHTRONIX, **Tlač:** DALI-BB, s.r.o., Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov!